

Bölüm 1

ANNE SÜTÜ

Hamit Harun BAĞCI¹

ANNE SÜTÜ

Anne sütü bebeğin gelişimi için tüm maddeleri yeteri kadar içeren, içeriği bebeğin ihtiyaçlarına göre farklılık gösteren, sistemik enfeksiyonlardan koruyan, bebeğin bağışıklık sisteminin gelişiminde rol alan önemli bir besin kaynağıdır (1).

DSÖ(Dünya Sağlık Örgütü), anne sütünün bebeklerin yaşam kalitesini artırmadaki önemini vurgulamakta ve annelerin bebeklerini en az 6 ay sadece anne sütü ile beslemesini ve 2 yaşa kadar da ek gıda ile birlikte anne sütü verilmesini önermektedir (2).

GENEL BİLGİLER

Bebeğin beslenmesi için en önemli besin kaynağının anne sütü olduğu görülmektedir (3,4). Anne sütü bebeği sistemik enfeksiyonlara karşı korur ve yenidoğanın bebeğin bağışıklık sisteminin gelişiminde rol alır (5). Anne sütü anne ve bebeğinin ve annenin fiziksel ve ruhsal sağlığının korunmasında da önem taşımaktadır. Emzirmenin doğumdan sonra hemen başlatılması ve sık emzirme ile süt yapımı kolaylaşmakta, postpartum kanama süresi kısaltılmakta, memelerde şişme ve iltihaplanma azalmakta böylelikle anne için lohusalık dönemi kolaylaşmaktadır. Emzirme ile anne bebek bağı güçlenmekte, annenin bebeği benimsemesi sağlanmaktadır. Anne sütü ile beslenen bebeğin ilk altı ayda vitamin D dışında ek besine veya gıdaya ihtiyacı yoktur. Bu dönemde bebeğe ek gıda verilmesi annenin sütünün azalmasına neden olur.

TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA ANNE SÜTÜ İLE BESLENME

Emzirmeyi destekleyen tüm uluslararası çalışmalara rağmen küresel emzirme ölçeği 0-6 ay arası çocuklarda sadece anne sütü ile beslenme oranının %44 olduğunu göstermektedir (6). Türkiye Nüfus ve sağlık araştırması TNSA 2018'e

¹ Uzm. Dr., Ankara Altındağ İlçe Sağlık Müdürlüğü, drharunbagci@gmail.com,
ORCID iD: 0000-0002-0762-193X

sonrası dönemde emzirme danışmanlığı hizmetlerinin sunulması ve sağlık profesyonellerinin emzirme bilgi düzeyinin artırılması önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Açar Y, Yassibaş E. Anne Sütü Oligosakkaritleri ve Sağlık Üzerine Etkileri. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2021;6(1):22-32.
2. WHO. Breastfeeding. (23.01.2023 tarihinde <https://www.who.int/westernpacific/health-topics/breastfeeding> adresinden ulaşılmıştır).
3. Sivri BB, Özpulat F. 0-6 Aylık Bebeği Olan Annelerin Katı Gıdaya Geçiş Süreci ve Emzirmeye İlişkin Bilgi ve Uygulamaları. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2014;(1): 59-65.
4. Yurtdaş G, Gör A, Çalik G, et al. COVID-19 Pandemi Sürecinde Anne Sütü ile Beslenmenin Önemi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2020; 5(2): 153-158.
5. Goldman AS. The Immune System in Human Milk and the Developing Infant. *Breastfeeding Medicine*. 2007;2(4): 195-204. <https://doi.org/10.1089/bfm.2007.0024>.
6. WHO. Infant and young child feeding. (23.01.2023 tarihinde <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/infant-and-young-child-feeding> adresinden ulaşılmıştır).
7. Yılmaz B, Dibek Büyükdinç M, Kaynak Türkmen M, et al. Sütçocukluğu Döneminde Çocukların Anne Sütü Alma Özellikleri ve İlişkili Faktörler: Birinci Basamak Tabanlı Kesitsel Bir Çalışma. *Turkish Journal of Family Practice*. 2022;26(2): 43-52. <https://doi.org/10.54308/tahd.2022.17363>.
8. Bükülmez A. Anne Sütü Alternatifleri: Hangi Formülü Ne Zaman Kullanmalı? *Pediatric Practice and Research*. 2020;8(2): 50-56.
9. Muslu Ata T, Kiray E, Kariptaş E. Anne Sütünün Gastrointestinal Sistem ve Mikrobiyal Çeşitliliğe Etkisi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2021;10(1): 108-119. <https://doi.org/10.46971/ausbid.817587>.
10. Karakaya Suzan Ö. Kolostrum: Özellikleri ve Prematüre Bebeğe Faydaları. *STED / Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2019; 367-374. <https://doi.org/10.17942/sted.541754>.
11. Kim YJ. Immunomodulatory Effects of Human Colostrum and Milk. *Pediatric Gastroenterology, Hepatology & Nutrition*. 2021;24(4): 337. <https://doi.org/10.5223/pghn.2021.24.4.337>.
12. Lawrence RM. Host-Resistance Factors and Immunologic Significance of Human Milk. In: *Breastfeeding*. Elsevier; 2022. p. 145-192. <https://doi.org/10.1016/B978-0-323-68013-4.00005-5>. [Accessed 16th April 2023].
13. Ballard O, Morrow AL. Human Milk Composition. *Pediatric Clinics of North America*. 2013;60(1): 49-74. <https://doi.org/10.1016/j.pcl.2012.10.002>.
14. Yalaz M. Yenidoğan Bebeğin Beslenmesinde Temel Prensipler. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi*. 2016;8(2): 1-13.
15. Ahmed KY, Page A, Arora A, et al. Trends and determinants of early initiation of breastfeeding and exclusive breastfeeding in Ethiopia from 2000 to 2016. *International Breastfeeding Journal*. 2019;14(1): 40. <https://doi.org/10.1186/s13006-019-0234-9>.
16. Eidelman AI, Schanler RJ, Johnston M, et al. Breastfeeding and the Use of Human Milk. *Pediatrics*. 2012;129(3): e827-e841. <https://doi.org/10.1542/peds.2011-3552>.

17. Ayhan Başer D. The Evaluation of the Relationship Between Postpartum Depression and Breastfeeding. *Ankara Medical Journal*. 2018; <https://doi.org/10.17098/amj.461652>.
18. Iwuagwu C, Chen MJ, Hoyt-Austin AE, et al. Awareness of the Maternal Health Benefits of Lactation Among US Pregnant Women [A30]. *Obstetrics & Gynecology*. 2022;139(1): 9S-9S. <https://doi.org/10.1097/01.AOG.0000826456.02271.f5>.
19. Modugno F, Goughnour SL, Wallack D, et al. Breastfeeding factors and risk of epithelial ovarian cancer. *Gynecologic Oncology*. 2019;153(1): 116–122. <https://doi.org/10.1016/j.ygyno.2019.01.017>.
20. Tschiderer L, Seekircher L, Kunutsor SK, et al. Breastfeeding Is Associated With a Reduced Maternal Cardiovascular Risk: Systematic Review and Meta-Analysis Involving Data From 8 Studies and 1 192 700 Parous Women. *Journal of the American Heart Association*. 2022;11(2): e022746. <https://doi.org/10.1161/JAHA.121.022746>.
21. Buckman C, Diaz AL, Tumin D, et al. Parity and the Association Between Maternal Sociodemographic Characteristics and Breastfeeding. *Breastfeeding Medicine*. 2020;15(7): 443–452. <https://doi.org/10.1089/bfm.2019.0284>.
22. Gandomi Z, Sharifzadeh G, Norozi E. Determinants of Exclusive Breastfeeding Intention in Pregnant Women in Birjand in 2020: Application of Integrated Behavioral Model. *Modern Care Journal*. 2021;18(1). <https://doi.org/10.5812/modernc.113757>.
23. Huang Y, Ouyang YQ, Redding SR. Previous breastfeeding experience and its influence on breastfeeding outcomes in subsequent births: A systematic review. *Women and Birth*. 2019;32(4): 303–309. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2018.09.003>.
24. Kramer MS, Kakuma R. Optimal duration of exclusive breastfeeding. Cochrane Pregnancy and Childbirth Group (ed.) *Cochrane Database of Systematic Reviews*. 2012;2012(8). <https://doi.org/10.1002/14651858.CD003517.pub2>.
25. Gameda ND, Chekole FA, Balcha WF, et al. Timely Initiation of Breastfeeding and Its Associated Factors at the Public Health Facilities of Dire Dawa City, Eastern Ethiopia, 2021. *BioMed Research International*. 2022;2022: 1–12. <https://doi.org/10.1155/2022/2974396>.
26. Mirahmadizadeh A, Moradi F, Zahmatkesh S, et al. Evaluation of breastfeeding patterns in the first 24 h of life and associated factors in south of Iran: A cross-sectional study. *Clinical Epidemiology and Global Health*. 2020;8(1): 33–37. <https://doi.org/10.1016/j.cegh.2019.04.002>.
27. Teshale AB, Tesema GA. Timely initiation of breastfeeding and associated factors among mothers having children less than two years of age in sub-Saharan Africa: A multilevel analysis using recent Demographic and Health Surveys data. Lourenço BH (ed.) *PLOS ONE*. 2021;16(3): e0248976. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0248976>.
28. Inoue M, Binns CW, Otsuka K, et al. Infant feeding practices and breastfeeding duration in Japan: A review. *International Breastfeeding Journal*. 2012;7(1): 15. <https://doi.org/10.1186/1746-4358-7-15>.
29. Meedy S, Fahy K, Kable A. Factors that positively influence breastfeeding duration to 6 months: A literature review. *Women and Birth*. 2010;23(4): 135–145. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2010.02.002>.

30. Çalışkan SG, Altinkaynak S. Emziriyorum Bebeğim Doymuyor: Yetersiz Süt Algısı. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi*. 2019;2(2): 1-9.
31. Uludağ E, Ayar D, Bektaş İ. Effects of spousal support in the early postpartum period on breastfeeding motivation in patriarchal societies. *Journal of Basic and Clinical Health Sciences*. 2022; <https://doi.org/10.30621/jbachs.1071483>.
32. Chen J, Lai X, Zhou L, et al. Association between exclusive breastfeeding and postpartum post-traumatic stress disorder. *International Breastfeeding Journal*. 2022;17(1): 78. <https://doi.org/10.1186/s13006-022-00519-z>.
33. Klenzman R, Spence M, Colby S, et al. Postpartum Anxiety, Breastfeeding Self-Efficacy & Breastfeeding Outcomes. *Current Developments in Nutrition*. 2020;4: nzaa054_092. https://doi.org/10.1093/cdn/nzaa054_092.
34. Xia M, Luo J, Wang J, et al. Association between breastfeeding and postpartum depression: A meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*. 2022;308: 512-519. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2022.04.091>.
35. Brown E, Schaffir J. "Pregnancy Brain": A Review of Cognitive Changes in Pregnancy and Postpartum. *Obstetrical & Gynecological Survey*. 2019;74(3): 178-185. <https://doi.org/10.1097/OGX.0000000000000655>.
36. Güler Sönmez T, Altuntaş N, Aksu MH, et al. Assessment of Mothers' Mood and Cognition Functions in Perinatal Period and Their Influences on Breastfeeding Success. *Journal of Contemporary Medicine*. 2023;13(1): 47-53. <https://doi.org/10.16899/jcm.1203381>.
37. Soyhan F, Demirci N. Türkiye ve Dünyada Emzirme Danışmanlığı. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*. 2020;6(2): 101-114.
38. Güler Sönmez T, Uğraş Tiryaki E, Altuntaş N. The effect of postnatal education on breastfeeding self-efficacy and predictors of newborn weight changes in the first 10 days: a prospective study. *Ankara Medical Journal*. 2023;23(1): 106-119. <https://doi.org/10.5505/amj.2023.30906>.
39. Caner İ. Yenidoğan Beslenmesinde Sık Karşılaşılan Sorunlar. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi*. 2016;8(2): 14-18.
40. Ata Yuzugullu D, Aytac N, Akbaba M. Investigation of the factors affecting mother's exclusive breastfeeding for six months. *Türk Pediatri Arşivi*. 2018;53(2): 96-104. <https://doi.org/10.5152/TurkPediatriArs.2018.6262>.
41. Kurnaz D, Hazar HU. Erken Postpartum Dönemde Annelerin Emzirmeye İlişkin Tutum ve Başarılarını Etkileyen Faktörler. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*. 2021;4(2): 76-86.
42. Çay Ü, Tapaç NN, Özgür GündeşliOğlu Ö, et al. İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü ile İnfekte Anne Bebekleri ve Perinatal Geçisin Değerlendirilmesi. *Turkish Journal of Pediatric Disease*. 2022; 1-6. <https://doi.org/10.12956/tchd.980415>.
43. Soylu H. Yenidoğanın ve Yaşamın İlk Aylarındaki Bebeklerin Beslenmesi. *Klinik Tıp Aile Hekimliği*. 2018;10(4): 0-0.
44. Başlı M, Aydın S, Menderes A, et al. Emzirmenin Gözlemlenmesi, Değerlendirilmesi ve Bebeğin Memeye Yerleştirilmesi Observation and Evaluation of the Breastfeeding and Placing the Baby on the Breast. In: *Emzirme ve Anne Sütü ile Beslemede Danışmanlık/Güncel Yaklaşımlar*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2021. p. 50-58.
45. Muslu SN, Bat Tonkuş M. Maternal Bağlanma ve İlişkili Faktörler. *Istanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Yeni Yüzyıl Journal of Medical Sciences*. 2021;2(2): 32-40. <https://doi.org/10.46629/JMS.2021.39>.

46. Türkyılmaz C. Emzirme Danışmanlığı ve Emzirmede Karşılaşılan Sorunlar. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi*. 2016;8(2): 19–33.
47. Kaya Ö, Çınar N. Depolama, Dondurma ve Çözdürmenin Anne Sütüne Etkileri. *STED / Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2019; 361–366. <https://doi.org/10.17942/sted.618282>.